

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Frilanseres arbeidshverdag

**– En studie av forskjeller og likheter mellom
frilanseres arbeidshverdag i Norge og Danmark**

Navn: Ida Johanne Solli Berg og Carmen Botn

Emnekode: JO203U, Bacheloroppgave

Kandidatnr.: 1 og 10

Dato: 30. April 2014

Totalt antall sider: 39

Forord

Først og fremst ønsker vi å takke Fritt Ord som ga oss støtte til gjennomføring av undersøkelsen. Uten deres støtte ville vi ikke fått gjennomført studien på en like god måte.

En stor takk rettes også til alle informantene vi har intervjuet.

Øvrig ønsker vi å takke Dansk Journalistforening, Norsk Journalistlag og alle som har bidratt med nyttig informasjon som kunne knyttes opp mot problemstillingen vår.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Problemstilling	4
1.2 Bakgrunn for sammenligning av Norge og Danmark	4
2.0 Metode	7
2.1 Forskningskvalitet og metode	7
2.1.1 Validitet.....	7
2.1.2 Reliabilitet.....	7
2.1.3 Generalisering	7
2.2 Metoder	8
2.3 Metodiske valg.....	9
2.4 Etikk.....	11
3.0 Teori	13
4.0 Analyse og vurdering av funn	15
4.1 Tabell 1 og 2	15
4.2 Funn	16
4.2.1 Frilanservalget.....	16
4.2.2 En frilansers arbeidshverdag.....	17
4.2.3 Tilgang på oppdrag	18
4.2.4 Konkurransen	19
4.2.5 Kontakten med andre frilansere og journalister	20
4.2.6 Etikk og fag.....	21
4.2.7 Kontakten med oppdragsgiver	22
4.2.8 Egenskaper.....	23
4.2.9 Negative sider ved frilanstilværelsen	24
4.2.10 Produksjon av informasjons- eller reklametekster.....	25
4.2.11 Betaling	26
4.2.12 Fremtiden som frilanser.....	27
4.2.13 Fremtidig arbeidsmarked.....	28

5.0 Oppsummering	30
5.1 De største likhetene mellom landene.....	30
5.2 De største forskjellene mellom landene.....	30
5.3 Største funn og videre forskning.....	30
5.4 Konklusjon.....	31
Litteraturliste	32
Vedlegg	35
Vedlegg 1: Intervjuguide	35
Vedlegg 2: Samtykkeskjema.....	37
Vedlegg 3: Godkjenning fra NSD.....	38

1 Innledning

Bacheloroppgaven vår omhandler frilansjournalisters arbeidshverdag i Norge og Danmark.

1.1 Problemstilling

Problemstillingen vår lyder som følger:

«Hvordan er arbeidshverdagen for frilansjournalister i Norge og i Danmark?»

Hva er likheter og forskjeller mellom de to landene?»

Det som i utgangspunktet gjorde at vi ønsket å tilegne oss mer kunnskap om frilanstilværelsen, er at den med overveiende sannsynlighet kan bli både vår og andre journalisters fremtidige arbeidshverdag. En annen faktor handler om utviklingen vi ser med økonomiske nedskjæringer i mediehus i Norge og Danmark¹. NJ-leder Thomas Spence uttalte nylig at mediehusene i Norge står ovenfor en historisk krise som er «den alvorligste situasjonen norske medier har vært i noen gang»². Bransjen er preget av kutt i budsjetter og innsnevring fra offentlige støttemidler, samt høy eierkonsentrasjon. Rapporter viser også at lønnsutviklingen for norske frilansere fra 90-tallet til i dag er svært liten i forhold til fast ansatte.³ Vi ønsket å undersøke hvordan dette påvirker frilansere, og deretter sammenlikne deres vilkår med de danskes. De uavhengige aktørene er viktige for å sikre den offentlige samtalen – demokratiet – men under hvilke arbeidsvilkår jobber de? Vi ønsket å finne ut av dette. Øvrig finnes lite tidligere forskning og offisiell statistikk på området, noe vi vil komme tilbake til i kapittelet om Teori.

1.2 Bakgrunn for sammenligning av Norge og Danmark

Det bor 572 999 flere mennesker i Danmark enn i Norge, som gir et godt sammenligningsgrunnlag da befolkningstallet i landene er forholdsvis like⁴. Det fins flere organiserte journalister i Danmark enn i Norge. Dansk Journalistforbund har 16 000

¹ Samtale med Kirstine Baloti, Dansk Journalistforbund

² -Står ovenfor historisk mediekrise: <http://www.kampanje.com/medier/article7285055.ece>

³ Aarønæs, Lars (2014), Frilansinitiativet

⁴ <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>

medlemmer⁵, hvorav 1900 er frilansere og medlemmer av Freelancegruppen⁶. I Norsk journalistlag er medlemstallet 9144⁷, og av disse er rundt 800⁸ medlem i Frilansjournalistene. Det er altså flere journalister – og frilansere i Danmark enn i Norge.

Journalistorganisasjonene har relativt like medlemskriterier. For å bli medlem som frilanser i Norsk journalistlag, må man ha frilansing som hovedyrke, eller være i etableringsfasen⁹. Det samme gjelder i Dansk journalistforbund.¹⁰ Det stilles krav om en månedlig minimumslønn i begge forbundene for å kunne bli medlem. Det finnes likevel noen forskjeller. I Norge kan man ikke bli medlem dersom man jobber som pressetalsmann/kvinne, informasjonsmedarbeider eller informasjonsrådgiver¹¹. Dette gjelder ikke i Danmark. Dette er en interessant forskjell mellom journalistforbundene som vi også ønsket å undersøke.

På bakgrunn av de øvrige sosiale og økonomiske likhetene i Norge og Danmark, mener vi at en sammenligning med Danmark kan gi en pekepinn på hvordan arbeidshverdagen til norske frilansere vil se ut i fremtiden. Danmark har flere yrkesaktive frilansjournalister, og dermed er vår påstand at utviklingen i både arbeidshverdagen og definisjonen av hva en frilanser er har kommet et steg lengre enn i Norge. En frilansjournalist kjennetegnes i Norsk Journalistlag som en person med to eller flere oppdragsgivere og eget kontor.¹² De skiller mellom to typer frilansere: Ikke-ansatt lønnsinntaker og næringsdrivende.

Dansk journalistforbund definerer en frilanser som en som ikke er fast ansatt, og arbeider for mer enn 3 oppdragsgivere. Innenfor begrepet har de definert fem forskjellige typer frilansere. Midlertidig frilanser, fastlanser, frilanser, kombinatør og firma¹³. Astrid Gynnild diskuterer frilansrollen i artikkelen ”*Winner takes it all*”:

”On the one hand they represent a societal institution that is ascribed a vital role in relation to such core political values as freedom of expression and democracy. On the other hand, they are

⁵ <http://journalistforbundet.dk/Om-DJ/>

⁶ <http://freelancegruppen.dk/Medlemskab/Om-FreelanceGruppen/>

⁷ http://www.nj.no/no/Om_NJ/Medlemsstatistikk/

⁸ http://www.nj.no/no/Lag_og_klubber/Frilansjournalistene/Om_FJ/

⁹ http://www.nj.no/no/Om_NJ/Vedtekter/#§%203.%20Medlemskap

¹⁰ <https://journalistforbundet.dk/Medlemskab/Meld-dig-ind/>

¹¹ http://www.nj.no/no/Om_NJ/Vedtekter/#§%204.%20Hindringer%20for%20medlemskap%20-%20Grunnlag%20for%20utelukkelse

¹² http://www.nj.no/no/Lag_og_klubber/Frilansjournalistene/FJ_for_deg/Hva_er_en_frilanser+/

¹³ <http://journalistforbundet.dk/Nyheder/2012/December/Freelancere-til-DJ-Gor-os-starkere-og-dygtigere/>

businesses that produce commodities – information and entertainment – for a market” (Allern, 2002, gjengitt i Gynnild, 2005:112).

Vi ønsket å knytte oppgaven vår mot forskningsprosjektet «**Frilansjournalisten i et omskiftende arbeidsmarked**» av prosjektleder og førsteamanuensis Birgit Røe Mathisen og universitetslektor Jan Erik Andreassen ved Universitetet i Nordland. Hensikten med dette prosjektet er «å framskaffe mer kunnskap om yrkesrollen som frilansjournalist; om de spesifikke utfordringene, dilemmaene og etiske problemstillingene knyttet til det å jobbe utenfor etablerte redaksjoner, samt skaffe mer kunnskap om oppdragsgiverne og arbeidsmarkedet.»¹⁴.

Med utgangspunkt i dette forskningsprosjektet ville vi fordype oss i frilanseres arbeidshverdag i Norge og Danmark. For å gjennomføre prosjektet ved å reise til Oslo og København søkte vi og fikk innvilget midler fra Fritt Ord.

¹⁴ Andreassen, Mathisen, 2014:1, Prosjektbeskrivelse av Frilansjournalisten i et omskiftende arbeidsmarked

2 Metode

Før vi går inn på hver av de enkelte metodiske valgene vi har gjort underveis i undersøkelsen, skal vi kort redegjøre for begrepet forskningskvalitet.

2.1 Forskningskvalitet og metode

Vi tar utgangspunkt i tre punkter beskrevet i Metodebok for mediefag: «I vurderingen av et forskningsprosjekts metodiske kvalitet er det vanlig å diskutere tre aspekter eksplisitt: validitet, reliabilitet og generalisering.» (Østbye et.al., 2013:124). Videre vil vi gi en kort innføring i metode.

2.1.1 Validitet

I Metodebok for mediefag beskriver Østbye et.al. validitet som gyldighet eller troverdighet, samt relevansen av data og analyse i forhold til problemstillingen. Boken forklarer videre at validitet er knyttet til hvordan utsagn og handlinger henger sammen med konteksten de er sagt eller utført i. Validitet blir videre omtalt som kontrolleffekt innenfor kvantitativ forskning, og blir omtalt som økologisk validitet innenfor kvalitativ tradisjon. Eksempler på økologisk validitet er om forskeren og eventuelt lydopptaker er med på å forstyrre informantenes svar. Hvis intervjuer ikke gir et valid bilde av informantens forståelse og meninger, vil det ifølge Østbye et.al. svekke validiteten og generaliserbarheten (Østbye et.al.,2013:124-125).

2.1.2 Reliabilitet

Reliabilitet er beskrevet som pålitelighet i Metodebok for mediefag og går på kvaliteten i innsamlingen, bearbeidingen og analysen av data, og det er viktig å være oppmerksom på de mange mulige feilkildene (ibid:27). Videre forklares det at å ta lydopptak fremfor å notere under intervjuene styrke den metodiske reliabiliteten i forskningsprosjektet, fordi man tar for seg intervjuet ord for ord. Det pekes også på at opptak og transkribering av intervjuet kan gi forskeren mulighet for å lete etter sammenhenger og nytolke utsagn (ibid:124).

2.1.3 Generalisering

Østbye et.al. viser til at generalisering handler om hvorvidt undersøkelsens funn kan gjøres allmenngyldige. Noen av problemene med generalisering kan knyttes opp mot

reliabilitetsproblemerne, og om generaliseringene på bakgrunn av analysen er pålitelig. Det må også tas hensyn til om vi har lov å gjøre generaliseringer, og om informantene oppfører seg slik de vanligvis gjør når forskeren eller opptaksutstyret ikke er tilstede (ibid: 29,124-125).

2.2 Metoder

Vi vil nå redegjøre forskjellige forskningsmetoder. Metode er ifølge Østbye et.al. fremgangsmåter for å finne gode svar. Videre blir det forklart at metoden må være åpen og vise fremgangsmåtene vi bruker. Her skal både fakta, argumenter og resonnementer som fører frem til en bestemt konklusjon, en forklaring eller et tolkningsutkast legges frem (Østbye et.al, 2013:15).

Det er vanlig å skille mellom kvantitativ- og kvalitativ forskningsmetode for å finne data, men ofte kan det være lurt å kombinere begge formene, slik at man kan sammenligne dem og se om de gir like beskrivelser av fenomener. Kvantitative data kan tallfestes eller telles, og metoden blir ofte brukt for å analysere et begrenset antall egenskaper for et stort antall enheter. Resultater fra spørreskjemaundersøkelser er et eksempel på kvantitativ data (ibid:21-22). Kvalitativ data kan være bygget på erfaring eller observasjon, og derfor lite hensiktsmessig å telle. Materialet stammer fra få kilder, men til gjengjeld er spørsmålene flere og dekker et større aspekt ved kilden (ibid:22). Kvalitativ metode kan brukes ved tekstanalyse, innholdsanalyse eller ved intervju, og er brukt ofte i medieforskning.

I Metodebok for Mediefag beskrives tre typer kvalitative intervjuer. De skiller seg fra hverandre i forhold til om spørsmålenes innhold og rekkefølge er bestemt på forhånd. De deles opp i ustrukturert-, semistrukturert- og strukturerte intervjuer. Ustrukturerte intervjuer kjennetegnes ved at temaene og spørsmålene ikke er forhåndsdefinerte. Denne formen for intervju brukes når forskeren ønsker å lære mer om informantens begrepsapparat, forståelsesmåter og handlingsmåter. Semistrukturerte intervjuer har forhåndsbestemte temaer og gjerne en intervjuguide. Denne intervjuformen gir stor fleksibilitet fordi man kan stille oppfølgingsspørsmål. Strukturerte intervju har forhåndsbestemte spørsmål og stilles gjerne ut fra et skjema. Svarene kan fremstilles i tabeller (ibid: 104-105).

Kvalitative intervjuer blir kalt for samtaleintervjuer av Kristen Ringdal (Ringdal, 2013:27, gjengitt i Østbye et.al.,2013:103). Han forklarer at hensikten med intervjuene er å hente inn

informasjon eller å bli informert av intervjuobjektet. I slike intervjuer er det også vanlig å bruke begrepet informant om den som blir intervjuet. Vi vil igjennom oppgaven benytte begrepet informant om de seks frilanserne vi har intervjuet. Hvis det er snakk om øvrige kilder vil dette fremkomme av teksten.

2.3 Metodiske valg

Videre vil vi redegjøre for de metodiske valgene vi mener har hatt størst betydning for oppgavens forskningskvalitet, og diskutere eventuelle styrker og svakheter ved metoden. I undersøkelsen har vi valgt kvalitativ metode. Dette innebærer at vi har intervjuet tre danske og tre norske frilansjournalister. Grunnlaget for undersøkelsen bygger på deres erfaringer og observasjoner som frilansere. Vi har også intervjuet faglig konsulent og rådgiver for frilansere i Dansk journalistforbund, Kirstine Baloti. Vi ønsket å snakke med henne siden hun har mye kunnskap om frilanstilværelsen i Danmark. Vi har også valgt å benytte oss av kvantitativ data utarbeidet av andre personer. Blant disse er «Lønns- og frilanskalkulatorundersøkelsen 2013», lagd av Audun Hasvik som er styremedlem i Frilansjournalistene, og «Lønstatistikk for freelancere for inkomståret 2012» av Tommy Kaas, Kaas & Mulvad.

Problemstillingen vår tilsa at vi burde samle inn kvalitativ data. Vi mener denne metoden styrker oppgavens validitet. Man får muligheten til å gå i dybden av et tema ved å intervju få personer grundig. Informantene får ytret seg med sine egne ord, tanker og erfaringer. Dette er en styrke ved metoden, og øker funnenes reliabilitet. Dette gjorde også at vi lettere så forskjeller og likheter mellom informantene i Norge og Danmark. Metoden kan også svekke undersøkelsens validitet. Ifølge Østbye et.al. må det tas hensyn til at de muntlige utsagnene fra informantene kommer fra personer som kan ha ulikt syn på virkeligheten. Vi kan derfor ikke generalisere studiens funn. Dette kan skape skeivheter og feil i analysen vår. På den annen side er ulikhetene også temaet for forskningen vår, da vi ønsket å finne forskjeller og likheter mellom landene. Derfor kan de ulike variasjonene være både en fordel og en ulempe (Østbye et.al, 2013: 26).

Vi valgte å benytte oss av semistrukturerte intervju for å få mest mulig ut av samtalene med informantene. Dette begrunnet vi med at intervjuet skulle føles som en samtale, og slik at vi kunne stille oppfølgingsspørsmål. Vi utarbeidet en intervjuguide som inneholdt to hovedtemaer: En frilansers hverdag og arbeidsmarkedsutvikling. Begge temaene hadde flere underspørsmål.

Intervjuguiden ble sendt på mail til informantene noen uker før de fant sted. Vi har også benyttet oss av ustrukturerte intervjuer med andre kilder. Disse har vært i form av møter, samt intervju over telefon og mail. Årsaken til at vi valgte ustrukturerte intervjuer var fordi vi satt på lite kunnskap om temaet.

En klar styrke ved semistrukturert intervju, er at vi kunne grave dypere i temaer som dukket opp underveis. En annen fordel er at det likner en samtale, noe som kan gjøre at informantene føler seg mer bekvem og har lettere for å åpne seg. Som nevnt ble intervjuguiden sendt til informantene i forkant av møtet. Dette ga dem mulighet til å reflektere rundt spørsmålene, og kan derfor ha bidratt til mer nøyaktige, ærlige og reflekterte svar. Det kan styrke oppgavens validiteten og reliabiliteten. Noen av spørsmålene ble stilt ulikt og i forskjellig rekkefølge til informantene. Resultatene kan heller ikke generaliseres ut fra en så liten gruppe informanter. Enkelte spørsmål kan ubevisst ha blitt stilt lukket, noe som kan ha begrenset validiteten i svarene. Informantenes troverdighet kan også ha blitt svekket ved at vi sendte dem intervjuguiden. De fikk god tid å forberede seg, og kan ha diskutert spørsmålene med andre.

Vi gjennomførte intervjuene som samtaleintervju. Vi møtte hver enkelt av informantene ansikt til ansikt. Dette gjorde vi med ett unntak. En av informantene måtte intervjues via Skype på grunn av sykdom. Hensikten ved å møtes var å skape større troverdighet og åpenhet. Vi tok lydopptak av alle intervjuene. Samtaleintervju skaper større trygghet og fortrolighet mellom intervjuer og intervjuobjekt. Man tar seg tid til å utdype og reflektere rundt spørsmålene, enn hva man ville gjort i et skriftlig intervju. Denne intervjuformen kan bidra til å øke troverdigheten i svarene. To av intervjuene ble gjort i uforstyrrede omgivelser, noe som kan styrke validiteten og reliabiliteten fordi intervjuene foregikk uten avbrytelser. Det at vi benyttet oss av lydopptak styrker undersøkelsens reliabilitet fordi vi har analysert intervjuene ord for ord. Halvparten av intervjuene ble gjort på cafeer, noe som kan ha virket forstyrrende på informantens åpenhet. Intervjuet som foregikk via Skype kan være en svakhet ved oppgaven siden vi ikke møtte informanten i person. Lydopptak kan også ha påvirket informantene i hvor ærlige de har vært og kan dermed svekke validiteten.

I uke 12 startet vi arbeidet med å finne informanter. Vi benyttet oss av frilanskataloger i Norge¹⁵ og Danmark¹⁶, og valgte ut fra disse 24 aktuelle mannlige og kvinnelige informanter. I denne utvelgelsesprosessen plukket vi ut kandidater basert på informasjonen de hadde oppgitt på nettsidene. Vi ønsket i hovedsak å intervju frilansere som utelukkende skrev journalistiske tekster, men dette lot seg vanskelig gjøre. Vi tok derfor ikke hensyn til om informantene også produserte informasjons- eller reklametekster. Dette handlet også om tidspress omkring å spikre intervjuavtalene. Det var dessuten et aspekt ved frilanstilværelsen vi var nysgjerrige på. Informantene måtte også jobbe fulltid som frilansere, og vi valgte kun skrivende journalister. Begrunnelsen for dette var at et slikt fellestrekk ville danne et bedre grunnlag for sammenligning av informantene.

Vi fikk svar på rundt halvparten av forespørslene. Blant de positive responsene var det flest kvinner, og kun én mann som passet inn i oppgaven vår. I utgangspunktet ønsket vi en jevn fordeling av menn og kvinner, derfor sendte vi ut flere forespørsler. Ingen av mennene som svarte egnet seg, eller hadde mulighet til å stille i undersøkelsen. Av de norske informantene er alle kvinner. Blant de danske finner vi to kvinner og en mann. Det er derfor en skjev fordeling mellom menn og kvinner i undersøkelsen. Informantgruppen består av et bredt spekter frilansere, noe som kan bidra til et større bilde av frilanseres arbeidshverdag i Norge og Danmark. Informantene jobber innenfor ulike felt og medier, noe som virker inn på deres oppfatning av arbeidshverdagen og arbeidsmarkedet. Dette kan også gjøre det vanskelig å generalisere funnene.

2.4 Etikk

«Det å samle inn og oppbevare personopplysninger krever særlig omtanke og kunnskaper om etikk, lover og regler. Det er flere lover som gjelder for dette området, viktigst er forvaltningsloven og personopplysningsloven. Et helt sentralt etisk aspekt som forskere og andre profesjoner må forholde seg til, er taushetsplikten.» (Østbye et.al.,2013:35).

¹⁵ www.frilanskatalogen.no

¹⁶ www.find-freelancer.dk

For å kunne foreta intervjuer måtte vi søke til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Vi sendte inn søknad om å utføre åpne intervjuer med begrunnelse i at journalister selv praktiserer dette. Søknaden ble på dette grunnlag innvilget.

3 Teori

Det finnes få tidligere studier med tydelig fokus på frilansrollen og arbeidsmarkedet for selvstendige journalister. Derfor har vi benyttet oss endel eldre, og noe nyere forskning på området. Vi hentet mye inspirasjon til intervjuguiden vår fra *Frilanshåndboken* (2003) av Anette Haugen (red.). Boken tar opp mange viktige sider ved frilansstilværelsen som vi ønsket å frembringe ny kunnskap om, som for eksempel en frilansers forhold til å produsere informasjons- og reklametekster. Boken har bidratt til å lettere kunne kategorisere tematikken for undersøkelsen, samt hjulpet oss å tydeligere se de største endringene i norske frilanseres arbeidshverdag fra 2003 til i dag. En annen bok som også har bidratt til dette er *Frilansferdigheter-en veileder i frilansjournalistikk* (2001) av Ingebjørg Jensen. Den har særlig økt vår forståelse av rammene rundt yrket og det faglige innholdet.

Nyere undersøkelser som sier noe om arbeidsforhold for frilansere er blant annet *Lønns- og frilanskalkulatorundersøkelsen* (2013) og *Lønstatistikk for freelancere for inkomståret 2012* (2014). *Frilansinitiativet* (2014) av Lars Aarønæs har vært svært nyttig for å underbygge våre funn i undersøkelsen. Rapporten viser at frilanseres arbeidskår i Norge er svekket og dårlig kartlagt. Den tar opp aktuell problematikk vi også har benyttet oss av i oppgaven, som frilanseres vilkår i forhold til faste ansatte. Øvrig har vi benyttet oss av *Yrke på glid* (2008) av Gunnar Nygren for å se nærmere på journalistens yrkesrolle og begrepet deprofesjonalisering i en medie verden i forandring. Boken viser at det journalistiske arbeidsmarkedet har blitt delt opp i fast ansatte journalister, og en økende gruppe journalister med løsere tilknytning til redaksjonene. En ny gruppe journalister, «*Innhopperen*» beskrives også. Denne journalisten tar vikariat, og stiller alltid opp når nyhetssjefen ringer, og aksepterer alle vilkår. Vi har også benyttet oss av ulike artikler publisert i de journalistiske fagbladene i Norge og Danmark.

Vi har hentet mye inspirasjon fra prosjektskissen *Fri, men sårbar – frilansjournalistene i et omskiftende arbeidsmarked* av prosjektleder førsteamanuensis Birgit Røe Mathisen.

Prosjektskissen hjalp oss å finne nyere litteratur om frilanseres arbeidshverdag, som for eksempel Gynnild, A. (2005): *Winner takes it all. Freelance journalism on the global communication market*. Hun søker å finne svar på hvilke konsekvenser nedskjæringer i mediebedrifter har for fremtidig journalistikk. Artikkelen diskuterer et tidsskifte i mediene, hvor fokuset dreies fra nyhetsproduksjon over i de kommersielle aspektene. Hun indikerer at det på

bakgrunn av denne utviklingen vil bli flere frilansere i fremtiden. Denne artikkelen bidrar i vår forskning med mye relevant informasjon. Prosjektskissen bekrefter mangelen på ny forskning: «Journalistikkforskningen har vært mest opptatt av fulltids ansatte journalister og de store nyhetsorganisasjonene, mens frilansjournalistene er en neglisjert gruppe i forskningen (Wahl-Jorgensen & Hanitsch 2009:12). Et omfattende søk i norske og utenlandske databaser viser få tidligere studier med tydelig fokus på frilansrollen og arbeidsmarkedet for selvstendige journalister. Det finnes en del kvantitative undersøkelser og noen internasjonale studie om frilanseres arbeidsforhold. I Sverige er det også gjort noen relativt nye studier med fokus på frilansere (Örnebring 2009, Ladendorf 2012, Edström og Ladendorf 2012).»

Vi ønsker med denne undersøkelsen å bidra med å dokumentere hvordan arbeidshverdagen til Norske og Danske frilansere er.

4 Analyse og drøfting av funn

Informantene vi har intervjuet i undersøkelsen vil her bli presentert i to separate tabeller. **Tabell 1** viser de norske informantene, **tabell 2** viser de danske. Vi har utformet de på en måte som vi mener gir et helhetlig blikk over deres bakgrunn og situasjon som frilansere.

4.1 Tabeller

Tabell 1 - Norske informanter

Navn	Kathleen Lillo-Stenberg	Anne Marte Stange Smebye	Sidsel Skotland
Alder	28	25	51
Utdanning	Bachelorgrad i journalistikk fra UiO	Tekstforfatterlinjen ved Westerdals	Sosiolog fra UiO. Startkurs i journalistikk
Type frilanser	Selvstendig næringsdrivende	Selvstendig næringsdrivende	Lønnsfrilanser, leverer skattekort
Antall år, frilanser	6,5 år (sept. 2007 – d.d.)	2 år (2012 – d.d.)	8 år (2006 – d.d.)
Antall faste oppdragsgivere	2	3	3
Antall timer jobb pr. uke	Ca. 25-30 timer	Ca. 50 timer	25-150 timer (vet ikke)
Spisskompetanse	Allround/feature	Feature, kultur, portrett	Rus, psykisk helse

Tabell 2 - Danske informanter

Navn	Morten Andersen	Majken Søndergaard Eliassen	Katrine Nadia Jørgensen
Alder	53	38	34
Utdanning	Journalisthøjskolen i Aarhus.	Universitetsutdanning i Dansk litteratur- og filmvitenskap. Diplomutdanning i journalistikk.	Bachelorgrad i dansk og kommunikasjon.
Type frilanser	Selvstendig næringsdrivende	Selvstendig næringsdrivende	Selvstendig næringsdrivende
Antall år, frilanser	22 år (1992 – d.d.)	6 år (2008 – d.d.)	2 år (2012 – d.d.)
Antall faste oppdragsgivere	Ca. 8	Ca. 5-6	Ca. 8-9
Antall timer jobb pr. uke	37 timer	Usikker	30-35 timer
Spisskompetanse	Miljø, energi, vitenskap og forskning.	Kultur, film, arkitektur og design.	Sosialt utsatte, pedagogikk, reportasje og feature.

4.2 Funn

Vi vil nå gjøre rede for funnene våre og drøfte dem. Innledningsvis forklarer vi hvorfor vi har valgt å stille de ulike spørsmålene, og hvert tema blir innledet med svar fra de norske informantene, og deretter de danske. Videre vil vi drøfte eventuelle likheter og forskjeller mellom svarene, og trekke inn relevant fagstoff.

4.2.1 Frilanservalget

Vi ønsket å undersøke årsakene til at informantene valgte å bli frilansere.

«Jeg hadde nok litt etableringsangst. Skal jeg bare begynne i en liten lokalavis og bli der i 40-50 år? Nei, det fristet ikke.» – Kathleen

Blant de norske informantene finner vi flere årsaker. Felles for dem er at tilfeldigheter førte de til frilanstilværelsen. En av informantene hadde søkt fast stilling over en lengre periode, før hun til slutt endte opp som frilanser. Noe alle de norske informantene trakk fram som utslagsgivende for å bli frilanser, var frihet og fleksibilitet i hverdagen.

I Danmark var det svarene til hvorfor de ble frilansere sprikende. En av informantene beskrev arbeidsmarkedet som usikkert. Hun hadde nettopp avsluttet et vikariat, og ønsket derfor å prøve seg som frilanser. En annen hadde tilstrekkelig penger oppspart slik at han kunne klare økonomisk det første året. Den siste formulerte det slik:

«Jeg ble opprinnelig selvstendig fordi jeg ville ha mer tid med datteren min. Men det har jeg ikke fått. Frilanstilværelsen levde ikke opp til forventningene.» – Katrine

Katrines svar skilte seg fra de andres fordi hun valgte å bli frilanser for å få mer tid med familien. Kirstine Baloti, rådgiver i frilansgruppen og konsulent i Dansk Journalistforbund, forteller at mange journalister i Danmark velger frilanstilværelsen for å bestemme sin egen arbeidstid, eller fordi de ønsker perioder med mindre arbeid. Ifølge Baloti er cirka 23 prosent av deres medlemmer i ”Freelancegruppen” ufrivillige frilansere, som heller ønsker å være fast ansatt.

Oppsummert kan man si at årsakene til hvorfor våre informanter valgte å bli frilansere er svært varierende. Anette Haugen skriver i *Frilandshåndboken* at ofte er det tilfeldighetene som fører til

frilanservalget, men at det også kan være en vel overveid avgjørelse (Haugen, 2003: 8). Felles for dem alle er at de har valgt frilanstilværelsen av egen fri vilje. Ytre faktorer som arbeidsmarked har i mindre grad vært utslagsgivende.

4.2.2 En frilansers arbeidsdag

Vi ønsket å finne ut om frilansere har klare grenser for jobb og fritid, og hvordan de disponerer tiden sin.

«Det er perioder med nesten ingenting å gjøre, og andre dager hvor man jobber døgnet rundt og får dårlig samvittighet når man skal sove.» – Anne Marte

De norske informantene svarte i stor grad at arbeidsmengden varierte, og at det tidvis var perioder preget av stress. Vi fant den samme tendensen blant de danske informantene, men ett svar skilte seg ut.

«Jeg jobber kun dagtid, som et kontormenneske. Jeg jobber ingenting i helgene, men i starten hendte det at jeg gjorde det.» – Morten

Resten av informantgruppen svarer at de ikke har noen typiske arbeidsdager, men at de må disponere tiden sin selv og fordele arbeidet fra dag til dag. Alle beskriver arbeidsdagene som fleksible, samt perioder med mye arbeid. Haugen diskuterer frilanseres arbeidshverdag i *Frilandshåndboken*, og skriver at frilansere har stor frihet hva angår tidsrammer i forhold til faste ansatte, og at det på sikt kan være lønnsomt å ha en viss orden på hverdagen.

«Hverdagen som frilanser krever selvdisiplin. Strengt tatt så kan du jobbe når du selv vil og på hvilket tidspunkt du selv ønsker, forutsatt at du klarer å levere stoffet til riktig tid (...) Mange frilansere er dessuten individualister – det er derfor de er blitt frilansere – og de kan i perioder ha temmelig spesielle døgn – og arbeidsrytmer» (Haugen, 2003:161).

Blant de norske informantenes svar kom det overnevnte særlig godt frem.

«Noen ganger jobber jeg hele dagen. Jeg er fryktelig ustrukturert. Det er rammen rundt det. Arbeidsdagen min er veldig delt opp – med en økt på formiddagen og en på natten.» – Sidsel

En av de danske informantene ønsket å problematisere konsekvensene av at det ikke finnes klare rutiner i hverdagen.

«Journalister og frilansere kan fort bli utbrente. De har uklare grenser for når de bør ta fri, og mange blir stresset av det økonomiske presset. Det kan det gå hardt utover helsen.» - Majken

Det ligger i ordet – med frilanstilværelsen kommer frihet. Og med friheten kommer et stort ansvar for egen hverdag. Vi mener dette aspektet ved livet som frilanser bør diskuteres.

Frilansere jobber under helt andre rammevilkår enn faste ansatte. Dette kommer tydelig frem i *Arbeidsrettsboka*: «For de fleste er det viktig å være fast ansatt. Det kan være svært tungt psykisk å leve med at en kan være uten lønn og arbeid om kort tid.» (Benson, 2014:42).

Ingen av våre informanter har skriftlige kontrakter med sine oppdragsgivere. Dette gjør det vanskelig å dokumentere kontinuitet i inntekt, noe som kan ekskludere dem fra trygghet i form av goder som for eksempel huslån. Denne utryggheten kan være slitsomt å leve med. Sammen med uklare grenser for egen arbeidstid, flere arbeidsgivere og deadlines, kan veien til utbrenthet være kort. Kirstine Baloti i DJ ønsket også å trekke fram problematikken rundt det å sette grenser for egen arbeidsdag:

«Vi har merket at grensen mellom arbeid og fritid er langt vanskeligere å opprettholde når man er frilanser. I dag er man hele tiden "på", og det har blitt en kjempeutfordring. De har ikke sjefer som sier at man må gå hjem og slappe av. Man har selv ansvaret for å sette grenser, og det er noen av våre frilansere som bukker under på grunn av at de ikke klarer det.»

Våre funn kan indikere at det finnes et behov blant norske og danske frilansere for bevisstgjøring omkring å sette grenser for egen arbeidstid. Vi mener skriftlige kontrakter med oppdragsgiver kan styrke den økonomiske forutsigbarheten og tryggheten i frilanserens arbeidshverdag, og dermed også redusere stress.

4.2.3 Tilgang på oppdrag

Oppdragene er frilansernes levebrød og er helt nødvendige for at de skal klare seg. Vi ønsket å finne ut hvordan informantene får oppdrag.

«Jeg har vært veldig bortskjemt sånn, og blitt oppsøkt. Det er kanskje det som gjorde at jeg tjente dårligere i fjor. Jeg er vant med at folk ringer og tilbyr meg oppdrag.» – **Sidsel**

Informantgruppen svarte svært likt på dette temaet. Norske Sidsel og danske Morten har jobbet lengst som frilansere, og blir som regel kontaktet av oppdragsgivere. De øvrige svarer at deres tilgang på oppdrag i stor grad er en kombinasjon av å bli oppsøkt, og å selv kontakte oppdragsgiveren.

Vi mener svarene kan bety at etterhvert som frilanserne gjør seg kjent blant oppdragsgiverne, vil de i større grad oppleve å bli tilbudt oppdrag. De som oftest blir oppsøkt av oppdragsgivere, er informantene med klar spisskompetanse. Dette kommer også frem i boken *Frilansferdigheter*: «Utnytt spesialkunnskapene dine når du ruger ut idèer. (...) Som spesialist kan du innta din egen nisje og tjene gode penger.» (Jensen, 2001: 25). Viktigheten av spisskompetanse er også diskutert i danske *Journalisten*¹⁷. Problematikken rundt å være ukjent for oppdragsgiver kommer også frem fra flere av informantene i *Frilansinitiativet* (Aarønæs, 2014: 36).

Funnene våre gir uttrykk for at frilansere med spisskompetanse i større grad har tilgang på oppdrag. For å sikre seg tilgang på oppdrag som frilanser, kan det være et smart trekk å finne en egen nisje.

4.2.4 Konkurransen

Vi har nå vist at spisskompetanse kan være en fordel som frilanser. Med dette til grunn ønsket vi å undersøke om frilanserne opplever konkurranse om oppdragene.

«Det er 300 søkere per stilling på faste jobber, men som frilanser er ikke stillinger utlyst engang. Man sloss om stillinger som ikke eksisterer. Behovet er der, men du må bevise at de skal ta deg inn.» -**Anne Marte**

De norske informantene har ulikt inntrykk av konkurranse om oppdragene. Anne Marte følte konkurransen fra andre i begynnelsen av karrieren, mens Kathleen ikke merker noe til konkurransen. Hun begrunner det med at hun har faste oppdrag. Sidsel har merket at det er flere om oppdragene, og er klar på at hun ikke vil la seg presse ned i pris for å sikre seg et oppdrag.

¹⁷ <http://www.journalisten.dk/den-befriede-journalist>

«Da søker jeg heller på fast jobb for jeg kan ikke tjene mindre enn jeg gjør nå. Da må jeg selge huset mitt.» -**Sidsel**

Alle de danske informantene har merket konkurranse om oppdragene, men i ulik grad. Majken merker konkurransen fordi noen frilansere lar seg underbetale, samt at det ikke stilles noen krav for å kalle seg for frilanser.

«Mange synes det er morsomt å skrive på fritiden sin og bryr seg ikke om betalingen så lenge de får noe på trykk. Det er et stort problem for meg som faktisk lever av dette.» - **Majken**

I *Frilansinitiativet* ser vi at den samme problematikken er å finne i Norge: «Den økonomiske situasjonen frilansere befinner seg i, og forventningene de møter hos oppdragsgivere som forventer økonomisk innsparing ved å benytte seg av frilansere, gjør det likevel vanskelig for enkeltskribenter å opprettholde nivået på honorarkrav. Samlet sett gjør dette at prisene presses nedover, ved at frilansere i pressede økonomiske situasjoner konkurrerer om de samme oppdragene» (Aarønæs, 2014:21). En konsekvens av at frilansere lar seg underbetale for å sikre seg oppdrag, er at betalingsvilkårene for yrkesgruppen som helhet blir dårligere. Det kan viser et behov for en felles forståelse for prissetting av oppdrag blant frilansere og oppdragsgivere.

4.2.5 Kontakten med andre frilansere og journalister

«Det kan i perioder være ensomt å være frilansjournalist – i hvert fall mener utenforstående ofte det.» (Haugen, 2003:162) I hvor stor grad preges informantenes arbeidshverdag av kontakt med andre frilansere og journalister?

Blant de norske informantene er det kun Kathleen som sitter i kontorfellesskap.

«Jeg har kontor plass på Rom for scenekunst på Torshov. Det er egentlig for frilansskuespillere, men det er en og annen frilansjournalist der også.» – **Kathleen**

Blant de danske informantene viser situasjonen seg å være en annen. Alle sitter i kontorfellesskap sammen med frilansere av forskjellig slag.

«Jeg jobber i et kontorfellesskap med 13 frilansere, hvorav 10 er journalister. Man kan hjelpe eller gi hverandre oppgaver, og det syntes jeg er viktig. Jeg betrakter det som en arbeidsplass.»

– **Majken**

Av alle informantene skilte Sidsel seg ut ved at hun utelukkende jobber hjemmefra.

«Jeg sitter hjemme og skriver med laptopen i fanget. Det koster penger å leie kontor og med min sære døgnrytme ville jeg kommet på jobb etter lunsj. Jeg jobber mye på natta, så for meg ville det kostet mer enn det ville smake.» – Sidsel

En tydelig forskjell kommer her fram blant informantene. De norske informantene jobber i mindre grad sammen med andre frilansere enn de danske. De uttrykte også viktigheten av samholdet en arbeidsplass eller et kontorfellesskap gir, til tross for at flesteparten av dem i realiteten ikke tilhører et. Det kommer frem av *Frilansinitiativet* at flere norske frilansere savner et sosialt miljø rundt seg og føler seg alene (Aarønæs, 2013: 36). To av de norske informantene trakk fram at det er for dyrt å leie kontorplass. I Danmark tilhørte alle informantene en fast arbeidsplass, og informasjon om hvordan man kan starte et kontorfellesskap ligger lett tilgjengelig på DJs hjemmesider.¹⁸ Årsaken til den store forskjellen mellom de norske og danske informantene kan ut fra våre funn se ut til å handle om at det finnes flere frilansere i Danmark, som kan gå sammen om å danne kontorfellesskap. I Norge peker informantene på at å leie kontorplass er for dyrt. Dette kan også være en årsak til den store forskjellen i våre funn.

4.2.6 Etikk og fag

Våre funn viser store forskjeller i landene blant informantgruppens daglige kontakt med andre frilansere. Vi ønsket videre å undersøke i hvilken grad frilanserne møter på presseetiske problemstillinger i arbeidet sitt, og hvem de eventuelt kan diskutere disse med.

«Et klassisk problem er sitatsjekkene og spørsmålet om hvor mye kildene kan endre, det diskuterer jeg ofte med andre journalister. Det er ikke ofte jeg møter på store etiske problemer, men om jeg gjør det, tar jeg det opp med redaktøren.» – Anne Marte

De norske informantene oppgir at de sjeldent møter på etiske problemstillinger, og av den grunn ikke diskuterer det ofte. Det er i denne sammenheng viktig å merke seg hvilket stoffområde de jobber med (se tabell 1), samt at de har mindre kontakt med andre frilansere. Dersom de støter på

¹⁸ <http://journalistforbundet.dk/Karriere/DJ-BIZ-Nyt/DJs-praktiske-rad-om-kontorfallesskaber/>

problemer, diskuterer de disse med sin redaktør. Her finner vi en klar forskjell mellom de norske og danske informantene.

«Vi diskuterer alt på arbeidsplassen. Hvis jeg er i tvil om noe snakker jeg med en kollega. Jeg prøver å bruke de andre og det tror jeg er veldig viktig.» – Katrine

Dette svaret gjør seg gjeldende for alle de danske informantene, som diskuterer etikk med kollegaer på arbeidsplassen. To av informantene svarte at de hyppig diskuterte etikk. Spriket mellom de norske og danske informantene kan forklares med at alle de danske er en del av et kontorfellesskap. De møter andre frilansjournalister daglig og derfor er det naturlig å diskutere etikk hyppigere. En annen faktor er at informantene jobber med forskjellige typer journalistikk, hvor man i varierende grad støter på etiske problemstillinger. Dersom frilansere mangler bruk og kunnskap om det presseetiske regelverket, kan det føre til deprofesjonalisering av yrket. Dette begrepet vil vi komme tilbake til i kapittelet om informasjon- og reklametekster.

4.2.7 Kontakten med oppdragsgiver

Den teknologiske utviklingen igjennom de siste 30 årene har revolusjonert måten vi kommuniserer på. Vi ønsket å finne ut hvordan frilanserne kommuniserer med oppdragsgiverne sine, og hvordan de opplever denne kontakten. Har dette endret seg i løpet av årene de har jobbet? Det må merkes at flere av informantene har faste oppdragsgivere de har godt etablert kontakt med. Når de i denne sammenheng snakker om kontakt med oppdragsgiver, er det fra inntrykkene de har gjort seg gjennom sine yrkesaktive år.

Blant de norske informantene svarer majoriteten at kontakten med oppdragsgiver i hovedsak foregår via mail eller telefon. Ett svar skilte seg ut:

«Jeg har alltid møtt redaktøren. For meg er det viktig å ha et arbeidsmiljø og at man får et nettverk hos arbeidsgiveren man jobber for.» – Anne Marte

Vi ser det samme behovet også blant de danske informantene. Alle trekker frem at de ideelt sett ønsker å møte oppdragsgiveren sin, og to av dem oppgir at de alltid forsøker å få møtt oppdragsgivere de har skrevet flere saker for. En av informantene har merket seg en endring i hvordan kontakten med oppdragsgiver er.

«Før foregikk kontakten mye ved at man møttes, og det er det aller beste. I dag er det mye mail. Jeg merker litt motvilje blant enkelte i å møtes, men jeg skjønner det ikke. Hadde jeg vært redaktør i dag hadde jeg jevnlig holdt møter med skribenter for å sikre meg at de har det bra, og hvordan de ligger an. Men det gjør ikke folk.» – **Morten**

Det kommer tydelig fram av alle svarene at informantene har behov for å kjenne sin oppdragsgiver. På bakgrunn av våre funn kan det se ut som at kontakten med oppdragsgiver kunne vært bedre. Vi ser dette særlig blant de norske frilanserne, som også i mindre grad enn de danske har fast kontorplass. Det fremkommer også av *Frilansinitiativet* at frilansere savner kontakt med oppdragsgiver: «Selv om lønn betyr mye for dem, viser svarene at det også er mange som ønsker seg bedre dialog med oppdragsgiverne.» (Aarønæs, 2014: 38). Begrenset kontakt med arbeidsgiver kan skape et distansert og upersonlig forhold, som kan gå utover produktets kvalitet og dermed også mediets. Øvrig i arbeidslivet får man jobb etter å ha blitt vurdert i et jobbintervju. Et interessant moment er hvor tilsynelatende lite dette vektlegges fra arbeidsgivers side når det kommer til frilansere.

4.2.8 Egenskaper

Haugen beskrev tidligere i oppgaven at mange frilansere er individualister. Andre egenskaper ved frilansjournalister blir diskutert av Astrid Gynnild i artikkelen «*The winner takes it all*»:

«The assumption is that freelance reporters by choice are more willing to expose themselves for economical risks than reporters who are permanently employed» (Gynnild, 2005:113). Vi ville finne ut hvilke egenskaper informantene mener er viktige.

«En viktig egenskap er å være tøff nok i trynet til å forhandle. Jeg tror mange gir opp fordi de syntes den biten er vond. Jeg syntes det er gøy, det er en utfordring.» - **Sidsel**

De øvrige svarene fra norske informantene bekrefter dette. Egenskaper som å være selvstendig, samt evnen til å forhandle om pris med oppdragsgiver ble ofte nevnt. En av dem trekker frem at hun ikke kan se et eneste fellestrekk blant frilanserne hun kjenner til. De samme egenskapene kom frem i de danske informantenes svar. I tillegg peker et par av dem på viktigheten av evnen til å danne nettverk. Det er verdt å merke seg at alle de danske informantene svarte at en frilanser også bør være en selger.

«Man skal være en selger. Det er kanskje det aller viktigste. Å kunne selge, ha en nisje og å kunne danne nettverk mener jeg er de viktigste egenskapene.» – Katrine

Vi ser noen likheter og forskjeller mellom landene. Alle vektlegger evnen til å kunne forhandle om pris med oppdragsgiver. Den største forskjellen i våre funn er at alle de danske informantene vektlegger det å være en selger. Dette kan gi uttrykk for at frilanserne i Danmark oppfatter sin yrkesrolle som mer todelt: De skal være både journalist og selger. Danske frilanseres inntekt har gått betydelig ned fra 2010 – 2012, i følge *Lønstatistik for freelancere for inkomståret 2012* (Kaas, Kaas & Mulvad, 2014: 7-8). Siden Danmark har flere frilansere enn Norge, og stadig dårligere betalingsvilkår, kan det være grunn til å tro at det er hardere konkurranse om oppdragene.

Kirstine Baloti i DJ forteller at arbeidsmarkedet er i konstant forandring: *«Jeg tror at man på et hvilket som helst tidspunkt kan finne frilansere som sier at de kunne ta 20.000 kr for fem år siden, for det de nå kun får 5000 kr for.»*

Hun legger til at dette må ses i sammenheng med at etterspørselen av frilansere har økt, og at det kan være lettere å produsere stoff i dag enn i tidligere år. Utlysninger fra danske redaktører om gratisarbeid mot erfaring ble tatt opp i Freelancegruppens generalforsamling 1. Mars 2014¹⁹. Problematikken rundt dette kan knyttes opp mot konkurranse, som vi tidligere har diskutert.

4.2.9 Negative sider ved frilanstilværelsen

De negative sidene ved å være frilanser er interessant informasjon fordi det kan bidra til kunnskap om hva som kan gjøre vilkårene deres bedre. Mange av faktorene som kom opp i kapittelet Arbeidshverdag, ble også trukket frem ved dette spørsmålet.

«Usikkerheten, samt det at jobb og fritid går i ett. Jeg føler egentlig at jeg alltid er på jobb, eller aldri på jobb. Det er en suppe. Det er både positivt og negativt på en gang. Det var nok litt slitsomt for ungene mine at jeg alltid var på jobb og ikke på jobb – de visste liksom ikke helt hva de hadde å forholde seg til.» – Sidsel

Svarene er like i Danmark.

¹⁹ <http://freelancegruppen.dk/Filer/freelancegruppen.dk/Dokumenter/GeneralforsamlingReferat2014.pdf>

«Pengene! At man ikke vet hvor mye penger man får neste måned, og at man ikke har betalt ferie. Jeg er selv nødt å betale for neste års ferie, det er ingen som ordner det for meg. Det er helt klart det mest negative.» – **Katrine**

Gruppen er svært samstemte om de negative sidene ved frilanstilværelsen. Blant ulempene som trekkes frem er usikkerhet rundt økonomi, hva angår inntekt, sykepenger, lån, pensjon og feriepenger. Ustrukturerte og flytende arbeidsdager ble også trukket fram som negative sider ved frilanstilværelsen.

4.2.10 Produksjon av informasjons – eller reklametekster

Vi ville finne ut om informantene produserer informasjons- eller reklametekster, og eventuelt hvor hyppig de gjør det. Deres tanker om å på den ene siden produsere journalistikk, og på den andre siden informasjons- eller reklametekster, var noe vi så på som interessant informasjon.

En av de norske informantene jobber jevnlig med informasjonsoppdrag. En annen svarte at hun både har produsert bare informasjons – og reklametekster. Bare en svarte at hun aldri har produsert informasjons- eller reklametekster:

«Jeg vegrer meg veldig. Jeg føler det blir litt utroskap, på en eller annen rar måte. Det blir å blande kortene litt. Jeg har ikke sagt ja til noe foreløpig, men det har ikke vært de mest interessante jobbene da. Jeg vet ikke, det tiltaler meg ikke.» –**Kathleen**

Vi gjorde de samme funnene i Danmark, to av de tre informantene produserer jevnlig informasjons- eller reklametekster. En av de svarer at hun aldri har gjort dette.

«Jeg syntes det er viktig å holde grensene klare. Journalistikk og reklame syntes jeg er noe tull å blande sammen. Mange frilansere tjener godt på det fordi det er der pengene ligger. Jeg tjener ikke spesielt godt i forhold til noen av kollegaene mine som driver med kommunikasjonsarbeid.»
– **Majken**

Informantene som produserer slike tekster forklarer at det er viktig for dem av å sette klare grenser mellom deres rolle som journalist og kommunikator. Av svarene kommer det også frem at det er gunstig med disse oppdragene med tanke på inntekt. Informantene som ikke produserer slikt stoff begrunner det med at de føler det vil svekke deres troverdighet som journalist. Dersom frilanseren ikke har klare grenser for feltene han produserer journalistikk og informasjon i, kan

det svekke profesjonsrollen og tillitten til journalistene. Dersom grensene ikke er klare, kan det føre til deprofesjonalisering av yrkesrollen som journalist. Dette peker også Gunnar Nygren på i boka *Yrke på glid*. Vi vil i oppsummeringen reflektere rundt problemstillingen omkring deprofesjonalisering.

4.2.11 Betaling

Som informantene har pekt på er forhandling om lønn viktig. Vi ønsket derfor å undersøke hvordan frilanserne prissetter oppdragene sine. Vi mener dette spørsmålet er viktig for å sikre frilansernes vilkår.

«I begynnelsen brukte jeg Norsk Journalistlags satser. Ellers tok jeg det jeg fikk hvis en avis hadde faste takster. Det var take it or leave it. I dag forhandler jeg hele tiden og prøver å fortelle redaksjonene at de ikke betaler godt nok. Det gjelder spesielt VG, Schibstedt, fordi de sverger til faste takster.» -Kathleen

Hun problematiserer bruken av faste takster, fordi det ikke tas hensyn til hvor mye tid man bruker på arbeidet.

«Jeg sier stadig til redaksjonene at jeg fortjener mer i lønn. Jeg er kjempefornøyd med sjefene mine redaksjonelt og faglig, men økonomien er ikke bra. Når det kommer til Justin Bieber har de store budsjetter, men frilansere bruker de lite penger på.» -Kathleen

Denne problematikken er også diskutert i *Frilansinitiativet*: «A er på parti med alle svake grupper i samfunnet, men behandler egne medarbeidere på måter de uten å nøle ville kalt sosial dumping på lederplass, hvis det var rørleggerne det var snakk om. Avisen lønner sine fast ansatte journalister anstendig. Frilansere behandler de som et lumpenproletariat»(Frilansinitiativet, 2014:46)

To av de norske informantene svarte at de bare i starten av karrieren benyttet seg av veiledende satser. Den siste informanten spurte andre personer i bransjen. En av informantene beskrev prissetting av oppdrag som en yrkeshemmelighet. Dette ble også tatt opp i *Journalisten*: «Når vi i journalisten undersøker honorarpraksis, møter vi ofte taushet. Frilansere vil sjelden opplyse hvor lavt de har latt seg presse, for å unngå at andre oppdragsgivere forsøker det samme. Aviser

som daglig preker åpenhet, holder sin egen praksis skjult for å unngå skam eller honorarpress.»
(Øgrim 2014:2).

Frykt for konkurranse kan gjøre at enkelte holder prissetting av oppdrag skjult. Dette kan være problematisk da det gjør det vanskelig å sette en standard for hva frilansere skal lønnes. Frilanskalkulatoren er et verktøy som skal gjøre det enklere for frilansere å beregne priser basert på lønnsnivået i mediebransjen²⁰. Ingen av de norske informantene benytter seg av denne. Dette funnet bekreftes av *Lønns- og frilanskalkulatorundersøkelsen(2013)*. Der kommer det frem at nesten halvparten av tekstfrilanserne sjelden bruker Frilanskalkulatoren.

Svarene til de danske informantene varierte. En av informantene benyttet seg i starten av fastsatte takster fra Dansk Jorunalistforbund. En annen solgte sakene sine billigere til å starte med. I dag forhandler de om prisene med oppdragsgiver. Den siste av informantene beskriver at det største problemet rundt prisforhandlinger er at de kan bli gjort personlige.

«Vil du gjøre deg kjent for å ta så mye? Det blir ikke alltid sagt direkte, men man føler litt på det.» -**Morten**

Funnene våre antyder at det trengs mer åpenhet rundt prissetting av oppdrag, for å sikre egne og andre frilanseres vilkår. Større samhold og åpenhet rundt prissetting kan bidra positivt til en felles forståelse av hva frilanserne bør ta. Klarer de dette vil kanskje færre underbygge og flere vil kunne ta en mer rettferdig pris.

4.2.12 Fremtiden som frilanser

Vi ønsket å finne ut hvordan informantene ser for seg sin egen fremtid i forhold til yrket.

«Jeg liker ikke å legge planer og akkurat nå er jobben verdt usikkerheten. Når jeg stifter familie vil jeg nok søke mot en fast stilling. Det er jo ikke umulig å få seg fast jobb, men jeg vet ikke om oppdragene vil være like spennende som de er nå.» - **Anne Marte**

Felles for de norske informantene er at alle nevner deltid eller fast jobb som et mulig alternativ i fremtiden. En av dem sier hun godt kunne tenkt seg en stillingsbrøk i en redaksjon, men det måtte vært under forutsetningen at hun slipper å møte på morgenmøter. Begge de øvrige

²⁰ <http://www.frilanskalkulatoren.no/info/>

informantene gir uttrykk for at de er usikre på om en fast jobb vil være like spennende som frilanstilværelsen. Danskene hadde ulike svar på spørsmålet om fremtiden, men felles for dem er at de ikke ser for seg en annen jobbhverdag.

«Jeg elsker jo jobben min og regner med at jeg kommer til å være frilanser til jeg blir gammel. Det er den perfekte jobben for meg. Det er mange aviser som det er umulig å få seg fast jobb i, men siden jeg er frilanser kan jeg produsere artikler til de også.» - Majken

En av de danske informantene svarte at det eneste som kunne få han til å overveie en fast stilling i fremtiden, er muligheten til å langsiktig påvirke kunne påvirke strategier hos mediene.

Ut fra våre funn er det tydelig at verken informantene i Norge eller Danmark er fristet å ta på seg en fast stilling som journalist. Den avgjørende faktoren for dette er de samme som årsaken for hvorfor de ble frilanser: Større frihet og fleksibilitet.

4.2.13 Arbeidsmarkedet for frilansere i fremtiden

Informantene ser arbeidsmarkedet fra innsiden og derfor mente vi det var viktig å finne ut hva de tenker om det fremtidige arbeidsmarkedet.

«Jeg tror det er viktig å ikke bare snevre seg inn på journalistikk, men å ha fokus på flere kommunikasjonsflater. Så lenge du er kreativ og har evne til å bearbeide informasjon og kommunikasjon, kan man gjøre mye mer enn å skrive for aviser og magasiner.» - Anne Marte

Felles for de norske informantene er at alle tror det vil bli vanskeligere å være frilanser i fremtiden. De tror at flere kommer til velge frilanstilværelsen både på grunn av kutt i mediebransjen og av fri vilje, og at en konsekvens av dette kan være at det blir en utfordring å få nok betalt.

«Folk er villig til å selge seg billig og det er den store fellen. En holdningsendring må til og nye frilansere må forstå at de ikke kan selge seg billig. De ødelegger like mye for seg selv.» - Sidsel

To av informantene fra Danmark mente at arbeidsmarkedet i fremtiden kommer til å dreies mot kommunikasjon og web. De begrunnet dette med at det i dag er vanskelig å klare seg kun ved å skrive for trykt presse.

«Det er vanskelig med aviser, fordi de har det ikke så bra økonomisk og betaler ikke godt. Jeg skriver mye for fagblader og lager mye til web, og det er jo den veien det går. Jeg tror fremtiden krever at man må integrere feltene, og at frilanseren må kunne jobbe på flere plattformer». -

Katrine

Den av de danske informantene som ikke jobbet med kommunikasjonsarbeid, tror ikke at arbeidsmarkedet kommer til å bli verre i fremtiden. Hun mener det kan bli vanskeligere for de fast ansatte journalistene på grunn av kutt i mediehusene.

«Jeg tror denne utviklingen kommer til å fortsette. Det blir stadig flere frilansere og mange av de regulerer i dag journaliststillinger. Jeg tror det vil være greit med arbeid til frilanserne, men at ansatte journalister kan være i faresonen.» - **Majken**

Alle informantene tror fremtiden som frilanser kan bli vanskeligere på grunn av en stadig økende andel frilansere, og dermed større konkurranse om oppdragene. Informanten i Danmark som tror fast ansatte journalister er i en større faresone enn frilanserne, kan kanskje ha et viktig poeng.

Martin Huseby Jensen skrev i april om kuttene som venter i Amedia og om redaktørenes betraktninger rundt temaet: *«En av dem vi snakker med tror at hver femte journalist i det aktuelle mediehuset vil forsvinne. Mens en annen antar at så mange som hver fjerde journalist må gå.»*²¹

Dette kan tyde på at flere faste ansatte journalister i Norge må forberede seg på en fremtid som frilanser. Spørsmålene som da dukker opp er både knyttet til konkurranse og betaling. Med flere frilansere og dårlig betaling risikerer flere å bli presset ut i informasjons- og reklamebransjen, noe som kan føre til deprofesjonalisering av yrkesrollen. Nyere forskning viser til begrepet «innhopper» (Nygren, 2008:150) som en ny type journalist med løsere tilknytning til redaksjonene, som tar alle oppdrag de kan få, og aksepterer alle arbeidsbetingelser. Vi ser også at en konsekvens av en slik markedsutvikling kan føre til flere innhoppere i fremtiden. De norske informantene pekte på store mediekutt som en av årsakene til at det blir flere frilansere i Norge, og kanskje vil det i fremtiden bli slik at det er nok arbeid for frilansere, men ikke for fast ansatte.

²¹ <http://www.journalisten.no/node/41995>

5 Oppsummering

Oppsummert har vi funnet flere forskjeller og likheter mellom frilanshverdagen i Norge og Danmark. Funnene vi vektlegger mest kan sammenfattes slik:

5.1 De største likhetene mellom landene

Arbeidshverdagene for frilanserne er like og alle er enige i at spisskompetanse er viktig. Felles er også at kontakten med oppdragsgiver i stor grad foregår via mail eller telefon, og at de savner å ha personlige møter med oppdragsgiveren sine. Forhandlingen om pris for arbeidet er viktig. De negative sidene ved tilværelsen som trekkes frem er usikker økonomi. Det er også en lik fordeling av informanter som driver med informasjons- eller reklametekster, og de produserer dette av økonomiske hensyn.

5.1 De største forskjellene mellom landene

Etikk blir diskutert med redaktører hos de norske informantene, mens det i Danmark diskuteres etikk mellom kollegaer. Det kan knyttes opp mot at de danske informantene i en større grad sitter i kontorfellesskap med andre frilansere. Danskene har også et større fokus på å være selger, mens nordmennene har fokus på forhandling.

Våre funn stemmer overens med forskningen som finnes på området. Likevel er det viktig å spesifisere at informantgruppen vår besto av få personer som hadde ulike forutsetninger for sine svar. Vi kan av den grunn ikke generalisere funnene våre.

5.3 Største funn og videre forskning

Funnene våre reiser nye spørsmål som kan være interessante å forske videre på.

Vi ser at arbeidsdagene i de to landene i stor grad er ustrukturerte. Dette reiser problemstillinger ved frilanshverdagen som omfatter stress og utbrenthet. Utviklingen i landene tyder på at frilansjournalister er en voksende yrkesgruppe, og at vilkårene for betaling er dårlige. Disse faktorene kan sammen føre til større konkurranse om oppdragene. En ytterste konsekvens av dette kan være at frilanserne kan bli en utsatt gruppe i arbeidslivet. Funnene kan indikere at det

er behov for større bevisstgjøring rundt fallgruvene ved å velge frilanstilværelsen. Dette er noe både de journalistiske forbund og utdanningsinstitusjoner bør merke seg.

Vi ser også at de danske informantene ser todelt på sin rolle som frilanser: Som journalist og selger. I Norge er det et sterkt fokus på forhandlinger, men ingen av informantene definerer seg som selgere. På bakgrunn av dette antar vi at utviklingen av frilansrollen er kommet litt lengre i Danmark. Norge kan med fordel kan adoptere denne todelte oppfatningen av yrkesrollen, dersom fremtiden arbeidsmarked krever at en frilanser også må være en selger.

Funnene våre tyder på at de danske informantene i større grad diskuterer etikk med sine kollegaer. Dette kan styrke profesjonaliseringen av yrket. Et annet funn er at de fleste av informantene produserer informasjons- eller reklametekster, noe som kan føre til at yrkesgrensene viskes ut. Frilansere uten formell journalistisk utdanning kan også svekke profesjonaliseringen. Dette bringer oss inn på et begrep vi mener er viktig å diskutere i frilansernes arbeidshverdag, nemlig deprofesjonalisering. Vi mener det kan være grunn til å diskutere hvordan man kan unngå deprofesjonalisering i fremtiden av frilanseren i et presset marked.

5.4 Konklusjon

Våre funn viser mange likheter mellom informantene i Norge og Danmark, men de viser også flere ulikheter. Ulikhetene kan tyde på større konkurranse i Danmark og at danskene er kommet lengre i forståelsen for hva en frilanser er. Dette gjør at informantene er mer var for fallgruvene og hva som kan gjøres for å bedre vilkårene deres. Kirstine Baloti i Dansk Journalistforbund bekreftet også at forbundet aktivt gjør tiltak i form av kursing av frilansere som er på ulike nivåer i forhold til etablering i yrket.

Litteraturliste

Bøker:

- Aarønæs, Lars (2014): *Frilansinitiativet – Utkast til rapport*, (Fritt Ord, Norsk Faglitterær forfatter- og oversetterforening, Norsk kritikerlag og Frilansjournalistene/NJ) (utgitt 26/03-2014)
- Andreassen, Jan Erik, og Mathisen, Birgit Røe (2014): *Prosjektskisse, Fri, men sårbar – frilansjournalisten i et omskiftende arbeidsmarked*. (Lastet ned 10/03-2014)
- Bech-Karlsen, Jo (2003): *Gode fagtekster - Essayskriving for begynnere*, BY: Universitetsforlaget.
- Benson, Thomas (2014): *Arbeidsrettsboka*, 2. utgave, Bergen: Fagbokforlaget
- Gynnild, Astrid (2005): *Winner takes it all – Freelance journalism on the global communication market*, Nordicom Review 1/2005 (Lastet ned 21/04-2014).
- Haugen, Anette (red.) (2003): *Frilanshåndboken*, 2. utgave, Oslo: Otto Stenersens Boktrykkeri AS.
- Jensen, Ingebjørg (2001): *Frilansferdigheter – En veileder i frilansjournalistikk*, Kristiansand: IJ-forlaget
- Nygren, Gunnar (2008): *Yrke på glid – om journalistrollens de-professionalisering*, Stockholm: EO Grafiska
- Østbye, H., Helland, K, Larsen, L.O., Moe, H. & Knapskog, K. (2013): *Metodebok for mediefag*, 4. utgave, Bergen: Fagbokforlaget

Statistikk:

- Hasvik, Audun (2013): *Lønns- og frilanskalkulatorundersøkelsen høsten 2013*.
- Kaas, Tommy (Kaas & Mulvad) (2014): *Lønstatistikk for freelancere for inkomståret 2012*.

Artikkel i trykt avis:

- Øgrim, Helge (2014): *Dumping, Journalisten*, 4 april, side 2.

Nettkilder:

- The World Bank, *population* [internet]

- <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL> [lest: 25/04-14]
- Freelancegruppen, *Om Freelancegruppen* [internett]
<http://freelancegruppen.dk/Medlemskab/Om-FreelanceGruppen/> [lest: 25/04-14]
- Freelancegruppen, *referat fra generalforsamling* [internett]
<http://freelancegruppen.dk/Filer/freelancegruppen.dk/Dokumenter/GeneralforsamlingReferat2014.pdf> [lest: 26/02-14]
- Frilansjournalistene, *Om FJ* [internett]
http://www.nj.no/no/Lag_og_klubber/Frilansjournalistene/Om_FJ/ [lest: 25/04-14]
- Frilanskatalogen [internett]
www.frilanskatalogen.no [lest: 26/02-14]
- Find freelancer [internet]
www.find-freelancer.dk [lest: 26/02-14]
- Frilanskalkulatoren, *Om frilanskalkulatoren* [internett]
<http://www.frilanskalkulatoren.no/info/> [26/04-14]
- Journalistforbundet, *Om medlemskap*, [internett]
<https://journalistforbundet.dk/Medlemskab/Meld-dig-ind/> [lest: 28/04-14]
- Journalistforbundet, *praktiske råd om kontorfallesskaber* [internett]
<http://journalistforbundet.dk/Karriere/DJ-BIZ-Nyt/DJs-praktiske-rad-om-kontorfallesskaber/> [29/04-14]
- Journalistforbundet, *Om DJ*, [internett]
<http://journalistforbundet.dk/Om-DJ/> [lest: 25/04-14]
- Norsk Journalistlag, *Om utelukkelse* [internett]
http://www.nj.no/no/Om_NJ/Vedtekter/#§%204.%20Hindringer%20for%20medlemskap%20-%20Grunnlag%20for%20utelukkelse [lest: 25/04-14]
- Norsk Journalistlag, *Hva er en frilanser* [internett]
http://www.nj.no/no/Lag_og_klubber/Frilansjournalistene/FJ_for_deg/Hva_er_en_frilanser+/ [lest: 25/04-14]
- Norsk Journalistlag, *Om medlemsstatistikk* [internett]
http://www.nj.no/no/Om_NJ/Medlemsstatistikk/ [lest: 25/04-14]
- Norsk Journalistlag, *Om medlemskap*, [internett]
http://www.nj.no/no/Om_NJ/Vedtekter/#§%203.%20Medlemskap [lest: 28/04-14]

- Huseby Jensen, Martin (2014), «Dumping», *Journalisten*, 14 januar 2014 [internett]
Tilgjengelig fra: <http://www.journalisten.no/node/41995> [Lest 16/04-14]
- Ørberg, Esben (2012), «Freelancere til DJ: Gør os stærkere og dygtigere»,
Journalistforbundet, 13 desember 2012 [internett]. Tilgjengelig fra:
<http://journalistforbundet.dk/Nyheder/2012/December/Freelancere-til-DJ-Gor-os-starkere-og-dygtigere/> [Lest: 16/04-14]
- Jerijervi, Dag Robert (2014), «Står ovenfor historisk mediekrise», [internett]
Tilgjengelig fra: <http://www.kampanje.com/medier/article7285055.ece> [Lest: 28.04.14]

Vedlegg 1: Intervjuguide

Forespørsel om deltakelse i bacheloroppgave:

”Sammenligning av frilansjournalisters arbeidshverdag i Norge og Danmark.”

Vi er to studenter fra Universitetet i Nordland som samarbeider om vår bacheloroppgave i journalistikk, som skal være en sammenligning av arbeidsmarkedsutviklingen og arbeidshverdagen til frilansere i Norge og Danmark. Prosjektets formål er å skaffe til veie kunnskap om frilanseres arbeidsvilkår i Norge og Danmark.

I den forbindelse søker vi tre norske og tre danske frilansjournalister som kan stille til intervju med oss i uke 12. Intervjuet vil ta ca. to timer, og dreie seg om din arbeidssituasjon som frilanser. Vi har funnet din kontakinfo på Frilanskatalogen.no eller finn-freelancer.dk.

Vi vil blant annet berøre følgende tema under intervjuet:

Tema 1: En frilansers hverdag

- Hva gjorde at du valgte å bli frilanser?
- Hvordan får du oppdrag?
- Har du mange faste oppdragsgivere?
 - o Hvordan foregår kontakten med oppdragsgiver? (møte, telefon, e-post)
 - o Kontorfellesskap?
 - o Telefon?
- Hvem kan du diskutere etikk og fag med?

Tema 2: Arbeidsmarkedsutvikling

Hvordan har din arbeidssituasjon forandret seg siden du startet som frilanser?

- o Tilgang på oppdrag

- o Konkurransen
- o Opphavsrett
- o Betaling
- o Tildsramme
- o Etc.

Vi tar lydopptak av samtalen og vil transkribere dette til tekst. Lydopptakene vil bli slettet når intervjuet er ferdig transkribert. Intervjuene blir gjort åpent, informantene blir ikke anonymisert. Informantene vil imidlertid få tilsendt intervjusekvenser til sitatsjekk før publisering. Prosjektet skal etter planen avsluttes til sommeren 2014. Dersom du blir en av deltakerne i studien vil du få tilsendt et mer detaljert samtykkeskjema.

Vi har søkt om økonomiske midler fra Fritt Ord for å kunne reise til Oslo og København for å gjennomføre intervjuene. Dersom vi får innvilget økonomisk støtte satser vi på å reise i uke 12, 17.-23 mars. Vi får vite om vi får støtte i uke 11. Vi ønsker svar fra deg så snart som mulig – gjerne også hvilke datoer som vil passe for deg. Etter planen vil vi være tilstede i Oslo 17-19 mars, og i København 19-23 mars.

Skulle vi ikke få tildelt støtte gir vi beskjed om dette så snart som mulig.

Dersom du har spørsmål, kontakt oss på e-post. Vi ønsker respons fra deg så snart som mulig – og senest innen utgangen av uke 10.

Mvh.

Ansvarlig for studien: Carmen Botn og Ida Johanne Solli Berg

Universitetet i Nordland, journalistutdanninga.

Mail: carmenbotn@gmail.com og idajohanneberg@gmail.com

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Forespørsel om deltakelse i undersøkelse/bacheloroppgave:
Sammenligning av frilansjournalisters arbeidsmarkedsutvikling og arbeidshverdag i Norge og Danmark.

Bakgrunn og formål

Prosjektet har som målsetting å skaffe til veie kunnskap om frilanseres arbeidsvilkår i Norge og Danmark. Vi skal intervju frilansere i begge landene.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Det innebærer å stille til intervju. Intervjuet vil ta omtrent to timer og vil omhandle din arbeidssituasjon som frilanser. Vi tar lydopptak av samtalen og vil transkribere dette til tekst. Intervjuene blir gjort åpent, informantene blir ikke anonymisert.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Vi er to studenter som arbeider med bacheloroppgaven. Carmen Botn og Ida Johanne Solli Berg gjennomfører intervjuene. Vi vil begge ha tilgang til intervjumaterialet underveis i prosjektet. Etter at intervjuene er transkribert, vil lydfilene bli slettet.

I bacheloroppgaven vil det være synlig hvem som uttaler hva. Informantene vil imidlertid få tilsendt direkte intervjusekvenser til sitatsjekk før publisering. Prosjektet skal etter planen avsluttes til sommeren 2014.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med.

Ansvarlig for studien: Carmen Botn og Ida Johanne Solli Berg, Universitetet i Nordland, journalistutdanninga. Mail: carmenbotn@gmail.com og idajohanneberg@gmail.com
Telefon: 92826701/95949550

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Birgit Røe Mathisen
Fakultet for samfunnsvitenskap Universitetet i Nordland
Mørkvedtråkket 30
8049 BODØ

Vår dato: 19.03.2014

Vår ref: 37778 / 3 / LMR

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 20.02.2014. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>37778</i>	<i>Sammenlikning av arbeidsmarkedsvilkår for frilansere i Norge og Danmark</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Universitetet i Nordland, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Birgit Røe Mathisen</i>
<i>Student</i>	<i>Carmen Botn</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2014, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Linn-Merethe Rød

Kontaktperson: Linn-Merethe Rød tlf: 55 58 89 11

Vedlegg: Prosjektvurdering

Kopi: Carmen Botn carmenbotn@gmail.com

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@sv.uit.no

Prosjektvurdering - Kommentar

Prosjektnr: 37778

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet er godt utformet, men kontaktopplysninger om veileder må tilføyes.

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Universitetet i Nordland sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på privat pc, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 31.12.2014. Ifølge prosjektmeldingen skal lydopptak da slettes og øvrige opplysninger anonymiseres, bortsett fra personopplysningene i den endelige oppgaven som informantene har samtykket til at kan stå der. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes.

Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette lydopptak